

BIZNES BOSHQARUVIDA STRATEGIK REJALASHTIRISHNING AHAMIYATI VA UNING KORXONA RIVOJIGA TA'SIRI.

<https://doi.org/10.7861/zenodo.17959693>

Sirojiddinov Maqsadbek Murodjon o'g'li

Toshkent shahar Turin Politehnika university.(TTPU)

Annotatsiya

Ushbu maqolada biznes boshqaruvida strategik rejalashtirish tushunchasi, uning mazmun-mohiyati va korxona faoliyatidagi o'rni keng yoritilgan. Strategik rejalashtirishning korxona rivojiga, raqobatbardoshligini oshirishga, resurslardan samarali foydalanishga hamda uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlashga ta'siri tahlil qilingan. Maqolada zamonaviy bozor sharoitida strategik rejalashtirishning ahamiyati, uning bosqichlari va boshqaruv tizimidagi roli ilmiy-nazariy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, strategik rejalashtirish orqali korxona faoliyatini samarali tashkil etish masalalari ham ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar

biznes boshqaruvi, strategik rejalashtirish, korxona rivoji, menejment, raqobatbardoshlik, bozor iqtisodiyoti, strategiya.

Kirish

Bozor iqtisodiyoti sharoitida korxonalar faoliyati doimiy o'zgarib borayotgan raqobat muhiti, texnologik yangiliklar va iste'molchilar talablari bilan chambarchas bog'liqdir. Bunday sharoitda korxonaning barqaror rivojlanishi va uzoq muddatli muvaffaqiyatga erishishi strategik rejalashtirish jarayonining to'g'ri tashkil etilishiga bevosita bog'liq. Strategik rejalashtirish biznes boshqaruvida muhim boshqaruv vositasi bo'lib, u korxonaning kelajakdagi yo'nalishini aniqlash, resurslardan samarali foydalanish va raqobatbardoshlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Strategik rejalashtirish tushunchasi va mazmuni

Strategik rejalashtirish — bu korxonaning uzoq muddatli maqsadlarini belgilash, ularga erishish yo'llarini aniqlash hamda tashqi va ichki muhit omillarini tahlil qilishga qaratilgan tizimli jarayondir. Ushbu jarayon quyidagi asosiy bosqichlarni o'z ichiga oladi:

- Korxonaning missiyasi va strategik maqsadlarini aniqlash
- Tashqi muhitni (bozor, raqobatchilar, iqtisodiy omillar) tahlil qilish
- Ichki imkoniyat va resurslarni baholash
- Strategiyani ishlab chiqish va amalga oshirish

- Natijalarni nazorat qilish va baholash

Strategik rejalashtirish qisqa muddatli rejadan farqli o'laroq, korxonaning uzoq istiqboldagi rivojlanish yo'lini belgilaydi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida faoliyat yuritayotgan har qanday korxona o'z faoliyatini aniq maqsadlar asosida tashkil etishi va kelajakdagi rivojlanish yo'nalishlarini oldindan belgilab olishi zarur. Bugungi kunda biznes muhitining tez o'zgarishi, raqobatning kuchayishi va innovatsion texnologiyalarning jadal rivojlanishi korxonalardan puxta o'ylangan va ilmiy asoslangan boshqaruv qarorlarini talab etmoqda. Ana shunday sharoitda strategik rejalashtirish biznes boshqaruvining eng muhim tarkibiy qismlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Strategik rejalashtirish korxonaga nafaqat hozirgi holatini baholash, balki kelajakdagi imkoniyat va xavflarni oldindan aniqlash imkonini beradi. U korxonaning uzoq muddatli maqsadlarini belgilash, resurslarni to'g'ri taqsimlash va raqobat ustunligiga erishishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli strategik rejalashtirish masalasi hozirgi zamon biznes boshqaruvida dolzarb mavzulardan biri hisoblanadi.

Biznes boshqaruvida strategik rejalashtirish tushunchasi va mohiyati.

Strategik rejalashtirish bu korxonaning uzoq muddatli rivojlanish maqsadlarini aniqlash va ularga erishish yo'llarini belgilash jarayonidir. U korxona faoliyatining barcha yo'nalishlarini qamrab olib, boshqaruv qarorlarini yagona tizim asosida muvofiqlashtirishga xizmat qiladi. Strategik rejalashtirish jarayonida tashqi muhit omillari, ichki imkoniyatlar va mavjud resurslar chuqur tahlil qilinadi.

Biznes boshqaruvida strategik rejalashtirishning asosiy mohiyati shundan iboratki, u korxonani kelajakdagi noaniqliklardan himoya qiladi va rivojlanish uchun aniq yo'nalish beradi. Strategiya korxona rahbariyatiga qaysi bozor segmentlariga e'tibor qaratish, qaysi mahsulot yoki xizmatlarni rivojlantirish va qaysi yo'nalishlardan voz kechish lozimligini aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, strategik rejalashtirish boshqaruv tizimida intizom va mas'uliyatni kuchaytiradi.

Strategik rejalashtirishning korxona rivojiga ta'siri.

Strategik rejalashtirish korxona rivojiga bevosita va bilvosita ta'sir ko'rsatadi. Avvalo, u korxonaning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlaydi. Aniq strategiyaga ega bo'lgan korxona bozor sharoitidagi o'zgarishlarga tez moslasha oladi va raqobatchilarga nisbatan ustunlikka erishadi. Strategik rejalashtirish orqali korxona o'z kuchli va zaif tomonlarini aniqlab, imkoniyatlardan maksimal darajada foydalanishga harakat qiladi.

Bundan tashqari, strategik rejalashtirish resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi. Moliyaviy, moddiy va mehnat resurslari aniq maqsadlarga

yo'naltiriladi, bu esa ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi. Strategik yondashuv asosida qabul qilingan qarorlar korxona faoliyatida tartib va izchillikni ta'minlab, rivojlanish jarayonini jadallashtiradi.

Strategik rejalashtirishning yana bir muhim jihati shundaki, u innovatsion faoliyatni rag'batlantiradi. Kelajakni rejalashtirgan korxona yangi texnologiyalarni joriy etishga, mahsulot va xizmatlar sifatini oshirishga intiladi. Natijada korxonaning bozor qiymati va obro'-e'tibori ortadi.

Zamonaviy sharoitda strategik rejalashtirishning ahamiyati.

Hozirgi globallashuv davrida strategik rejalashtirishning ahamiyati yanada ortib bormoqda.

Bozorlar ochiqligi, xalqaro raqobat va raqamli texnologiyalarning rivoji korxonalardan moslashuvchan va uzoqni ko'zlagan boshqaruvni talab etmoqda. Strategik rejalashtirish ana shu talablarni qondirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Zamonaviy biznesda strategik rejalashtirish faqat reja tuzish bilan cheklanib qolmaydi. U doimiy monitoring va tahlil jarayonini ham o'z ichiga oladi. Bu esa strategiyani zaruratga qarab yangilash va takomillashtirish imkonini beradi. Natijada korxona o'z faoliyatini bozor talablariga mos ravishda rivojlantirib boradi.

Xulosa.

Yuqorida olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, strategik rejalashtirish biznes boshqaruvida muhim va ajralmas jarayon hisoblanadi. U korxonaning nafaqat bugungi faoliyatini tartibga soladi, balki uning kelajakdagi rivojlanish istiqbollari aniqlashda asosiy omil bo'lib xizmat qiladi. Strategik rejalashtirish orqali korxona o'z oldiga aniq va real maqsadlar qo'yadi, ushbu maqsadlarga erishish yo'llarini belgilaydi hamda mavjud resurslardan oqilona foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi. Strategik rejalashtirishning asosiy afzalliklaridan biri shundaki, u korxonani bozor muhitidagi keskin o'zgarishlarga tayyor holga keltiradi. Raqobat kuchayib borayotgan sharoitda oldindan puxta rejalashtirilgan strategiya korxonaga turli iqtisodiy xatarlarni kamaytirish, tavakkalchilik darajasini nazorat qilish va barqaror faoliyat yuritish imkonini beradi. Shu orqali korxona o'z raqobatchilariga nisbatan ustunlikka erishadi va bozorda mustahkam o'rin egallaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ansoff I. Strategic Management. New York: McGraw-Hill, 2018.
2. Porter M. Competitive Strategy. Boston: Harvard Business School Press, 2019.

3. Karimov I.A. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va barqaror rivojlanish. Toshkent: O'zbekiston, 2017.
4. Kotler P. Marketing Management. Pearson Education, 2020.